

VISSZAVADÍTÁS

Laza regényféle a kutyabőrről, I.

B. FOKY ISTVÁN

REMETE-ARC, KISZÁMÍTHATATLAN FÉNNYEL

A Philip & Borris sétahajót valaki elkötötte. Egyszerűen nyoma veszett, mintha máról holnapra a föld nyelte volna el. Sokakban a hír hallatán olyan gondolat támadt, hogy valaki vagy valakik a télbe forduló időjárás megpróbáltatásai elől menedékítették valamely biztos helyre, nehogy az esetleges jég öleléséből pórul jártan kerüljön ki. A sok mendemondának aztán az egyik orvhalász felfedezése vetett véget, aki a Kis-Palics nádasaiban fedezte fel félrebillenten, szinte süllyedő állapotban, akárha valamely bicebóca rokkantat utánozottn, s olyan elhagyatott állapotban, mintha megtérő holt lelkek vették volna birtokukba, és duhaj tivornyájuk végeztével lékelték volna meg az úszótestet, bűnös nyomaik felfedezhetőségét kerülendő. A kis, emeletes hajócska azonban kemény diónak bizonyult, s ellenállt a barbárok cselekedeteinek: továbbra is a víz színén maradt, míglen át nem vontatták újra a nagy vízre, hogy végül is a félsziget öblében nyerjen ismét nyugalmat.

– A Remete kötötte el, mondom nektek – bizonygatta Magvaszakadt Janó az embereknek, akik a halászháznál a hálókön dolgoztak. – Füstölög a Kamenita-hát oldala, állítólag oda húzódott be a tél elől.

– A visszazármaztatás vitte oda – mondta Csalogány, akinek a sándori határrészen, közvetlenül a víz mellett állt egy hétvégi házacskája, ahol a környék lakói szoktak volt borozgatni.

Az emberek kezében pihenni látszott már a hálókötésre rendelt alkalmatosság, és elmélázva a mondottakon, ki-ki a maga módján próbálta megfejteni a Remete titokzatos cselekedetének igazi mivoltát, mivel a visszazármaztatási históriát mellébeszélésnek vélték.

– A Remete Molcer-leszármazott, s mint olyan, állítólag övének bizonyul idővel a téglagyár előtti dombhát – mondta Magvaszakadt Janó, a szentkúti házgondnok és előénekes.

– Azt mondd, hogy megfürta a löszdombot, s oda húzódott a tél elől? – kérdezte Yehuda, akiről senki nem tudta, honnan vetődött erre a vidékre, csupán annyi volt róla a kósza hír, hogy távoli rokona a Macskovityoknak, és ez elegendőnek bizonyult, hogy feltétel nélkül befogadják maguk közé.

– Stimmel, drága barátunk! A Remete bevackolt a domboldalba, s úgy füstöl a pincelakásból, mintha szénégetésből tartaná el magát – mondta Janó.

– Ennek utána kell nézni – mondta Justika, Janó élettársa. – Mert mégiscsak felháborító, hogy miatta szájára vegyen bennünket a környék. Előbb a hajó elkötése, most meg a füstölése. Nélküle is olyan bűdös a környék, hogy fulladoznak az emberek!

– Ennek valóban utána kell nézni – mondta Csalogány. – A sándori vízmelléken nem történhet semmi olyan betolakodás, amit velünk nem beszélt meg az illető.

– Emberek, ezen gondolkodni kell, legyünk óvatosak!

Mindenki Palimadár szavaira figyelt, mert okos embernek tartották, aki némi iskolát is járt, állítólag felsőbb körökben is gyakran megfordult, s felcsipegetett menet közben a tudomány ágainak valamely ismereteiből.

Palimadár folytatta gondolatmenetét:

– Ha ez a magának való illető, akit ti Remetének neveztek, valóban visszaöröklí a Kamenita-hátot, akkor már most jogosan ütötte fel tanúját a domboldalban.

Yehuda egyetértett Palimadárral:

– A törvény az törvény! Az örökölt jogok mindenkorra szólnak, és esetünkben ez a Remetére is vonatkoztatható!

– Neked meg honnan eme okosságod eredete? – próbált Magvaszakadt a pillanathoz illőn fogalmazni kérdésével.

– Négy szemesztert lehallgattam a szakmában – mondta a férfitrand pillanatnyi őre, aki úszómester szerepkörben is nyilván tartott.

– Az ember sosem tudhatja, hogy kit fogad be a házába – dörögte Janó a szakállába. – Mondtam én Justikának, hogy ez a hozzánk szegődött Yehuda nem egyszerű menekült . . .

Justika mindjárt kész volt a válasszal:

– Hogy nem féled az Urat, Janó! Hát tehet Yehuda arról a bombáról, amit a repülőök közük dobta, és még jobban ágrólszakadt lett a lelkem előbbi állapotánál? Ott sírdogált az evezősklub vízretevőjén, s egyre szolingatta istenét, hogy vegye magához, mielőtt önszántából víznek megy, olyan úszni nem tudón . . .

Osszenéztek az emberek. Ismerték a történetet, hogy aztán a messziről jött ember így lett sándori ideiglenes lakos meg valamelyest azzal is tisztában voltak, miféle szóbeli szerződés köti össze már vagy két éve a három embert, melynek gyümölcse éppen azon a ponton van, hogy ültéből egyszer csak feláll, és elindul.

– Mindenki jól járt azzal a bomba okozta bajjal, mármint ami a hármótok viszonyát illeti – sietett a hirtelen támadt érzelmi gyűródésen simítani Csalogány. – Inkább azt fontoljuk meg, emberek, hogy kifigyeljük-e a Remete pillanatnyi állapotát, vagy sem?

Ebben maradtak. Meg abban, hogy a késő délutánba nyúló munka végeztével, hazamenet csak ráfigyelnek a Molcerok kései, kissé külön utódjának sándori fészke.

A pincelakás megléte már messziről mutatta magát. Közvetlenül a szennyvíztisztító mögötti hajlat oldalába vájta a honfoglaló, akinek még ahhoz is volt érkezése, hogy valamely szemétdombi részről ócska kályhacsövet kerítsen a füst kivezetéséhez. A bejárati részen kopott pokrócféle csüngött alá, melynek földig érő redőiben olyan fajta kutya szuszogott, amelynek füle hossza vetekedhetett a farkának méretével.

– Jé! Ennek a Remetének még kutyája is van! – csodálkozott Justika, és mindjárt gondjába is vette az állatot, amely hálásan tűrte az asszony simogatását.

A jámbor sándoriak azonban hiába szólígtatták emberüket, az csak nem akart előkerülni a gyéren füstölgő pincevájatból, s már-már azon voltak, hogy elnapolják látogatásukat, mikor a dombhátról érzelmekkel

vegyes szóváltást dobott közjük a keleti levegőmozgás. Gyorsan felkapaszkodtak a dombra, s bizony ott volt mit hallaniuk, látniuk.

– Szép kis cirkusz – jegyezte meg csendben Janó. – Alig érkezett megmelegedni, máris civakodik!

A Remete valamely városiasnak látszó nőszeméllyel egy lábszárcsonton birkózott.

– Márpedig innen semmiféle csont vagy egyéb el nem kerülhet, drága asszonyom! – rántotta ki végül a városiasan öltözött nő kezéből a lábszárcsontot a Remete. – És ha itt áskálódni akar, ahhoz magának az én hozzájárulásom kell, különben fel is út, le is út!

A nő a hirtelen rántás erejétől lódítatva a földre ült, és megszégyenülten zokogni kezdett, közben a mellettük tátongó ásatásból előkerült egy fiatalabb és harciasabbnak mutakozó hölgyike, aki Remeténket úgy fellökte, hogy emberünk tótágast állt a közeli gödrök egyikében. Miután prüszkölve a portól előkerült a lyukból, a hosszú szakállas, csupán pendelyforma ruházatot viselő alak mozdulataiból az volt leolvasható, hogy most az őt gödörbe küldőt fogja megtámadni, mikor Csalogány közübük ugrott, és megálljt parancsolt.

– Mindenki üljön a fenekére, és ezzel a békéltetést megnyitom!

A hatalmas méretű ember látványa megjuhászította a perlekedő feleket. Kénytelenek voltak, igaz, egymástól tisztos távolságban, körülülni az ásatási lyukakat, hogy valamelyest minden további veszekedést kerülendő szót érthessenek egymással.

– Mint a sándori Szentkút helyi közösség megbízottja, én vezetem le a békéltetést – vette át a szót Magvaszakadt Janó, azzal felvette a civakodást előidéző tárgyi bizonyítékként szereplő lábszárcsontot. – Kinek a tulajdonát képezi eme csontocska?

– A városé . . . Ugyanis engedélyünk van itt ásatásokat folytatni, és ennek tudható be a személyi tulajdon jogossága – mondta az asszony.

– Az én földemben találták, tőlem nem kértek felhatalmazást a turkálásra, és innen semmiféle csont vagy egyéb el nem kerülhet! – ordította a hosszú szakállú.

– Ön kicsoda?

– Szent András vagyok, a Kamenita-hát tulajdonosa!

– Nem ön lenne-e ama palicsi remete, aki a Philip & Borris sétahajót eltulajdonítva érkezett e nevezett helyre, hogy beássa magát a dombba télire?

– A hajót ne írják a számlámra, azt másvalaki lógatta meg – mondta a Remete, és a lábszárcsontot a meglepett Janó kezéből kikapva, elbotorkált a dombhajlat felé.

Hosszan, csendben néztek utána. Mint valami tünemény, úgy hagyta őket magukra pillanatok alatt, s rágódhattak kétségeiken afelől, hogy mi itt az igazság.

– Pirikém, megyünk az önkormányzatba, és ha kell, karhatalommal vesszük birtokba, ami a városé! – jött meg a hangja az idősebb hölgynek, és ők is arra vették az irányt, amerről jöttek.

– Ezek mindent hátrahagytak, ezek hamarosan újra itt lesznek, és akkor jaj lesz itt mindenkinek – szörnyülködött Justika, s arra biztatta Yehudát, hogy szaporázzák lépteiket a portájuk felé, ahol bizony senki nem végzi el helyettük az esti végződést. Palimadár és Csalogány is jobbnak látta a maguk dolga után nézni, egyedül Janó tartott ki annak gondolata mellett, hogy neki be kell várnia a fejleményeket, nem hagyhatja magára bajában a szent embert.

– Míg mentek a dolgokra, addig én képviselem helyben a helyi közösség érdekeit – szolt utánuk, aztán nagyobb hangon tudtára adta a távozó asszonynak, hogy mit beszéltek meg vacsorára.

Magvaszakadt Janó egyedül állt a Kamenita-háton. Fölötte zöld kányák keringtek a magasban, a glédicsfák bumeráng alakú terméseit csörgette a keleti szél, és a Nagyítató felől ösvérordítás érkezett háborgatni a különben egészen csendes vidéket.

Magvaszakadt Janó leballagott a Remetéhez a pincelakáshoz.

A Remete ott ült valamilyen fejőszékfélén az odúja előtti tisztáson, és a nemrég újraélesztett tüzét hizlalta éppen valamely mellette heverő gumófélék sütéséhez. Janó szótlánul társult az ismeretlen ismerőshöz, akivel önkéntelen szolidaritást vállalt, mivel úgy érezte, hogy a gyengébb védelmezése lenne feladata. Mióta megbízták a Vodice környék felügyeletével, általában mindig és mindenütt az emberek védelmére kelt, ha azok szorultságukban már minden reménnyel felhagytak. Esetünkben is azt vélte felfedezni, hogy ennek az embernek komoly köze lehet a löszhát megszállásához, csupán kinézésében és magatartásában nincs

meg a kellő dekoráció, hogy mások ellenében érvényt szerezhessen jogaihoz.

– Mi közöd van a remeteséghez? – kérdezte nagy sokára Janó.

A Remete ránézett nagy, vizenyős tekintetével:

– Kiközösítettem magam a többiek közül.

– Azt mondják, hogy a Ludasi-tó szigetén éltél.

– Legutóbbig ott.

– És honnan veszed, hogy jogod van ehhez a területhez?

– Ősi hagyatékom. Állítólag kutyabőr is van róla, csupán elő kell kerítenem.

Most hosszabb ideig csendben volt a két ember. A Remete a gumóféléket a parázsba tette, kutyája körülszimatolta a vacsoramáglyát, mint ha a készülő éték illatát akarta volna beszippantani, aztán visszacamogott a vackára.

Janó csodálkozott a gazda és a kutya hasonlóságán:

– Egy az egyben, mintha egyek lennétek!

A Remete csak nagy sokára felelt:

– A Földet Söprő Búbánattal? Már hogyan, mikor az ember a maga képére választja a kutyáját. Emez eb meg munkakutya: szagértő!

– Szagértő?!

– Gombaszakértő!

– Hm!

– Ez a vacsora is a leleményességének léhszen köszönhető. Királyi eledel van sülőben a parázon. Szarvasgomba.

Most már a kései homály vette őket körül, csupán Csávoly irányában mutatkozott az elköszönő napnak némi vöröses utóderengése az égbolton. Janó szótlánul csipegetett a csemegéből. Sose hallott a Remete által nevezett gombáról, s most megértette, hogy mindaz, ami ezt a titokzatos embert körülveszi, valami mélyebb kötődéssel illeszti be a sándori löszhalom összképébe. Mert nem lehet véletlen, hogy éppen most került elő az ismeretlenségből, és éppen ide, a szemétdombnak használt kopár dombhátra, amit már emlékezete óta valami furcsa, megmondhatatlan történet leng körül még a szőlőskertek idejéből.

– Azt a hajót az északi szél kötötte el – mondta Janó.

– A novemberi javából, mikor bikaerős – közölte amaz.

– Az emberek képzelete határtalan, tudod. Ne is foglalkozz velük, Remete! Inkább gondunk lehet, hogy a városiak hamarosan meglepnek, és lehet, hogy a karhatalom is kivonul ellened.

A Remete érezte, hogy a körülmények hozta hirtelen ismeretség valahogy a sándori embert a szolgálatába kényszeríti, és nem csupán azért próbálkozik kiállni mellette, mivel túlságosan egyedül maradt ügyének intézésével.

– Ezek mára innen végképp elgurultak, gondolom én – mondta a guggoltából felmagasodó Janónak. – Az éjjel úgyis virraszthatnék van, majd odanézek a szerszámaikra, hogy hiánytalanul meglegyenek.

– Reggel idenézek – mondta Janó.

– Megtisztelsz . . .

– Ugyan már, baszod alássan! Mégiscsak ebből a földből vagy, ha ez tetszik valakinek vagy sem! – bukott ki Magvaszakadtból szokott, kedveskedő káromkodása kíséretében az elismerése annak a ténynek, hogy a Remete viselkedése, gesztusai és miegyéb mégis valamelyest a sándori emberek vonásait viselik magukon.

– Hideg lesz az éjjel – mondta még Remete a távozó után.

– Az. Hideg. Húzzad jól magadra a Kamenita-hátat – hallatszott Janó üzenete a kissé távolabbi aszfaltút felől.

A Földet Söprő Búbánat vinnyogva kuporodott gazdája ormótlan, eléggé megviselt csukái közé, szinte igazolandó előbbi szavaira, hogy a levegőben lóg a talaj menti fagy előhírnöke. Közben itt-ott feltűnedezett egy-egy tovaördülő autó, fényszóróival bepásztázva a domboldal sárgaföldes meredélyeit is. A kutya nyugtalansága percről percre nőttön-nőtt, előbb csak nyöszörgött, vinnyogott, végül szűkülése szinte a kimerült, síró csecsemő hangutánzatát elegyítette a környezet alváshoz készülő zörejeivel.

– Jól van, Fösöbú! Csak egyedül neked lehet igazad – mondta csendesen a kutyának, eredeti nevét békésen becézetté kurtítva. – Ha most jönnek, annak is állunk elébe, barátom! Vannak halaszthatatlan dolgok a földön, amelyek nem elnapolhatók!

A két gépkocsi úgy robbant be a löszhalom előtti kopár térségre, mintha téglagyári munkásokat szállított volna éjszakai műszakra. A két múzeumos nő jött elől, villanylámpával a kezükben, s mögöttük néhány civillel meg egy rendőrrel megerősítve.

– Itt lenne a mondott uraság, uraim! – hadonászott lámpájával a Remete felé az idősebbnek látszó asszonyság.

Remete felállt, megadva a módját az érkezők legelemibb köszöntésének.

– A személyit kérem – lépett oda a rendőr.

Remete az őseitől örökölt nagypendely hastáji zsebéből előkotorászta igazolványát, és szó nélkül a rendőrnek nyújtotta. A fiatalabb régész sietett a rendőrnek megvilágítani az okiratot, aki hosszan tanulmányozta a személyit, aztán száraz ág recsenéséhez hasonlító tenorján felcsattant:

– Á! Ön Prozivka lakosa?!

– Oda vagyok bejelentve, uram – mondta a Remete.

– Akkor mit keres itt, a nyomorúságban?

– A magaméban vagyok, uram – tagolta a szakállas férfi.

– És miért nem a lakótelepen?

– A nővérem kiközösített, uram!

– Azt mondják, hogy errefelé csak nemrég tűnt fel . . .

– Ludason húztam meg magam, de jön a tél . . .

Valamilyen önkormányzati, zömök ember lépett most a Remete mellé, s hosszan vizsgálva arcát, a többiekhez fordult:

– Nem látszik zavarodottnak . . . Eddigi viselkedése nagyon határozott és illemtudó . . . Mondhatnám, magabiztos jelenséggel van dolgunk, és azt ajánlom önöknek, hogy majd napvilágnál intézzük tovább a vele felmerülteket!

– Tisztelt nagyszakállú! Talán a szemközti téglagyár is netán az ön személyi tulajdona, nem csupán e nevezett dombhát, amit mi régészek ugyancsak régóta számon tartunk? – kérdezte gunyoros hangon a Piri-nek nevezett régész, és úgy illegett-billegett a Remete előtt, mint fajdkakas szokott a násztáncán lejteni.

A Remete előbb megrágtá mondandóját, aztán legszükségesebbnek a következőket találta mondani:

– Tisztelt kisasszony . . . A kutyabőr majd mindent megmond . . . Ami azon áll, úgy lészen a dolgok.

Az eddig leghátul álló valaki most előlépett a homályból, mint aki csupán azért maradt veszteg, hogy kellőképpen mérlegelhesse a beállt helyzet komolyságát, és csendesen utasította a többieket:

– Hölgyeim és uraim! A helyzet komolyságára való tekintettel, valamint annak ismerveivel, amit a doktor úr mondott, a beállt helyzet további intézését elnapolom. Ami ezt a jóembert illeti, utána kell nézni dolgai állásának a nevezett rokonnál, s egyéb területen, annak megállapítására, hogy a visszaszármaztatási időszak netán beigazulna az illető állításaival kapcsolatban.

Az idősebb régész bólintott, majd a Remetéhez fordult:

– Mondja csak, a vájat ön szerint nem kezdi ki az egészséget?

Végre megszólalt belőle az igazi nő, gondolta a Remete, miközben a pincelakás bejáratáról ellebbentette a pokrócot, hogy a jövevények betekintést nyerhessenek odújába.

– Köztudott, asszonyom, hogy a föld nyáron hideg, télen meleg . . .

A váratlan vendégek most fénnyel pásztázva a pincelakás falait, különös belvilági képpel találkoztak, és kissé hőkölni is látszottak.

Ugyanis a löszbe vájt szobaféleség mennyezetéről emberi csontmaradványok némely darabjainak tartozékai mutatkoztak, s úgy nézett ki az egész, akárha szabálytalan műalkotással állnának szemben valamely sivatagi lelőhelyen.

A döbbenetes kép hatása a vendégek arcán különös fintorok megjelenésével tükröződött vissza.

– Akárha a szépeim csontjai is lehetnének netán – mondta a Remete most már barátságosan. – Esetleg megkínálhatom önöket parázsban sült szarvasgombával? Csak úgy tenyérből, útban vissza, elcsipegethetik . . .

– Jó éjszakát, uram – mondta az idősebbik régész, és indult a kocsikhoz. A többiek szótlánul követték. Valamelyikük hangfoszlányait még visszadobta a hirtelen támadt november eleji fuvallat:

– . . . ha nem reinkarnáció . . . akkor . . . jelenjövő . . .

A Kis-Palics szennyvizének mérhetetlen büze talán még egyetlen holdtöltekor sem volt annyira nyomasztó és idegesítő, mint éppen ezen a novemberi éjszakán.

(Folytatjuk)